

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF**

Seduta ta' l-24 ta' Gunju, 2008

Citazzjoni Numru. 15/2004

Joseph u Raina miżżewġin **BORG**

VS

Gaetano **BONNICI**

Il-Qorti:

Rat l-Att taċ-Ċitazzjoni mressaq fit-12 ta' Jannar, 2004, li bih u għar-raġunijiet hemm imfissra, l-atturi talbu li din il-Qorti (a) ssib li l-imħarrek jaħti għall-ħabta li seħħet fl-4 ta' Frar, 2002, għall-ħabta tat-14.45, fil-Mosta, Vjal l-Indipendenza, bejn il-karozza misjuqa mill-attur u dik misjuqa mill-istess imħarrek, u għalhekk responsabbli għall-ħsara li garrbu l-atturi fil-karozza tagħhom u kif ukoll fil-grieħi li garrab l-attur u li ħallew diżabilita' li ma tgħaddix; (b) tlikwida d-danni mgarrba mill-atturi; u (ċ) tikkundanna lill-imħarrek iħallashom id-danni likwidati. Talbu wkoll l-ispejjeż u l-kundanna għall-ħlas tal-imgħaxijiet;

Rat id-degriet tagħha tal-20 ta' Jannar, 2004, li bih tat direttivi lill-atturi dwar it-tressiq tal-provi min-naħa tagħhom;

Rat id-degriet tagħha tal-20 ta' Frar, 2004¹, li bih u fuq talba magħmula mill-atturi b'rikors tagħhom tas-17 ta' Frar, 2004, ordnat li l-atti tal-Avviż fl-ismijiet "*Middle Sea Insurance p.l.c. kif surrogata bil-liġi u bil-polza fid-drittijiet tal-assikurat tagħha Joseph Borġ vs Gaetano Bonnici*" (Aviż. Nru. 492/02DM) maqtugħa fit-28 ta' Jannar, 2004, jinhemżu mal-atti ta' din il-kawża;

Rat id-degriet tagħha tas-16 ta' Novembru, 2004, li bih ordnat in-notifika tal-Atti lill-imħarrek u tatu direttivi dwar it-tressiq tal-provi;

Rat in-Nota tal-Eċċezzjonijiet imressqa fid-9 ta' Diċembru, 2004, li biha l-imħarrek aċċetta r-responsabbiltà tiegħu għall-ħabta li ġrat fl-imsemmi incident, imma dwar il-likwidazzjoni tad-danni irriżerva l-pożizzjoni tiegħu għall-produzzjoni tal-provi min-naħa tal-atturi u għall-verifika tal-irċevuti u tal-kontijiet imressqa;

Rat id-degriet tagħha tal-21 ta' Marzu, 2005, li bih qiegħdet il-kawża fuq il-lista tal-kawżi qabel is-seduta (*pretrial*) u ħatret lill-Avukat Maria Dolores Gauċi bħala Assistent Ġudizzjarju biex tmexxi dik il-fażi tal-kawża;
Rat id-degriet tagħha tad-29 ta' Awissu, 2005², li bih ħatret lill-kirurgu ortopediku Carmel Sciberras bħala perit mediku;

Rat ir-Relazzjoni mressqa mill-imsemmi perit mediku fil-25 ta' Lulju, 2005³, u minnu maħlufa fir-Reġistru fl-4 ta' Diċembru, 2006;

Rat ix-xhieda mressqa mill-partijiet fis-seduti miżmumin mill-Assistent Ġudizzjarju, u kif ukoll il-provi dokumentali

¹ Paġ. 45 tal-proċess

² Paġ. 61 tal-proċess

³ Paġġ. 120 – 2 tal-proċess

mressqin mill-atturi dwar il-pretensjonijiet tagħhom dwar id-danni mgarrbin;

Rat id-degriet tagħha tal-20 ta' Settembru, 2006, li bih qiegħdet il-kawża fuq il-listi għas-smigh;

Rat id-degriet tagħha tas-7 ta' Frar, 2007, li bih awtorizzat lill-atturi jressqu s-sottomissjonijiet tal-għeluq b'Nota;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-atturi fis-26 ta' Marzu, 2007⁴;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-imħarrek fil-15 ta' Mejju, 2007⁵, bi twegiba għal dik tal-atturi;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-degriet tagħha tat-12 ta' Ġunju, 2007, li bih ħalliet il-kawża għas-sentenza;

Ilkonsidrat:

Illi din hija azzjoni għall-ħlas ta' danni. L-attur jgħid li l-imħarrek waħdu kien jaħti għall-ħabta li seħħet fil-Mosta fi Frar tal-2002, bejn il-karozza misjuqa minnu u dik misjuqa mill-imħarrek. Billi fl-imsemmija ħabta saret ħsara fil-karozza tiegħu u hu wkoll ġarrab ġrieħi li ma jfiqux, irid li l-imħarrek jagħmel tajjeb għalihom u jikkumpensah tagħhom;

Illi l-imħarrek jistqarr li hu jaħti għall-ħabta, imma jgħid li qabel iħallas lill-attur irid jara jekk dak li qiegħed jippretendi bħala kumpens huwiex tassew dovut. Ta' min jgħid li l-imħarrek jaċċetta li jaħti għall-ħabta għaliex b'sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) fil-kompetenza ċivili tagħha, huwa tqies bħala ħati ta' dik il-ħabta f'kawża mibdija mill-kumpannija assikuratriċi tal-attur fl-2002⁶. Sa dak iż-żmien, l-imħarrek kien jiċhad li huwa responsabbli għall-ħabta;

⁴ Paġġ. 131 – 6 tal-proċess

⁵ Paġġ. 139 sa 145 tal-proċess

⁶ Avviż Nru. 492/02DM maqtugħa fit-28.1.2004

Illi kulma fadal li l-Qorti tqis huwa l-ammont ta' danni mgarrbin mill-attur b'konsegwenza tal-ġrieħi li ġarrab fl-imsemmija ħabta u t-telf ta' *computer* li kien fil-karozza misjuqa minnu x'hin seħħet il-ħabta, għaliex għall-ħsarat li ġarrab fil-karozza (li ma kienx jaqbel li tisewwa minħabba l-ħsarat kbar li ġarrbet) huwa ngħata kumpens mill-assikurazzjoni tiegħu;

Illi għal dak li hu rilevanti għall-kwestjoni li fadal x'tiġi mistħarrġa, il-fatti li joħorġu mill-atti tal-kawża juru li dak inhar tal-ħabta, l-attur kellu tlieta u erbgħin (43) sena u kien jaħdem ma' kumpannija li tmexxi ħanut ta' bejgħ ta' *souvenirs* u kafeterja fir-Rabat. L-attur kien imexxi t-taqsim tal-kafeterja⁷. Huwa kien jaqla' bejn wieħed u ieħor mal-Lm 4,700⁸ fis-sena qabel titnaqqas it-taxxa u l-kontribuzzjoni tas-Sigurta' Soċjali. Wara li seħħet il-ħabta, l-attur ittiegħed minn hemm b'ambulanza lejn l-isptar għaliex ġarrab ġrieħi serji, fosthom il-ksur tal-polz fi driegħu tax-xellug. B'seħħ minn dak inhar tal-ħabta, kellu jqatta' xi żmien ma jidhox għax-xogħol. Baqa' barra mill-impieg sa Jannar tal-2003⁹. Sa April, kien żviluppa oligodistrofija¹⁰ fil-polz xellugi u ma setax jagħmel xogħol manwali li jitlob l-użu taż-żewġ dirgħajn¹¹. Minbarra dan, sa Ottubru ta' wara, hu kien għadu qiegħed jidhox l-isptar tliet darbiet fil-ġimgħa għall-fizjoterapija¹². Matul l-2002, billi ma daħalx għax-xogħol, qala' biss Lm 346.50¹³;

Illi, dak inhar tal-ħabta, l-attur kien qiegħed iġorr *computer* li, mad-daqqa, ġarrab ħsara konsiderevoli¹⁴. Tkissirlu wkoll arloġ tal-idejn¹⁵ u l-lenti ta' nuċċali li kien liebes;

Illi f'Marzu tal-2002¹⁶, l-attur talab lill-imħarrek biex jagħmel tajjeb għall-ħsara li ikkawżalu. Fis-7 ta' Awissu, 2002, l-assikuratriċi tal-attur (kif surrogata fil-jeddijiet tiegħu) fetħet kawża kontra l-imħarrek għal dikjarazzjoni

⁷ Xhieda ta' Joseph Galea 7.12.2005, f'pag. 75 tal-proċess

⁸ Li jgħibu € 10,948.05 fi flus tal-lum

⁹ Dok "JG1", f'pag. 72 tal-proċess

¹⁰ Xhieda tal-kirurgu Ray Gatt 11.4.2006, f'pag. 108 tal-proċess

¹¹ Dok "D13", f'pag. 30 tal-proċess

¹² Ara Dok "D12", f'pag. 29 tal-proċess

¹³ Li jgħibu € 807.13 fi flus tal-lum, ara Dok "JB23", f'pag. 82 tal-proċess

¹⁴ Dok "B1", f'pag. 11 tal-proċess

¹⁵ Dok "B2", f'pag. 12 tal-proċess

¹⁶ Dok "JB10", f'pag. 36 tal-proċess

ta' responsabbilta' tal-inċident u f'las ta' danni kawżati lill-karozza misjuqa mill-attur. Fit-12 ta' Jannar, 2004, infetħet din il-kawża. Fit-28 ta' Jannar, 2004, inqatgħet il-kawża mibdija kontra l-imħarrek quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, li sabitu f'ati tal-fabta u ikkundannatu jħallas lill-kumpannija assikuratriċi s-somma ta' Lm 1962 f'danni;

Illi għal dak li jirrigwarda l-konsiderazzjonijiet ta' natura legali marbuta mal-każ dawn jirrigwardaw il-kumpens xieraq li jistħoqqlu l-attur fir-rigward tat-telf li tiegħu sal-lum għadu ma ngħatax kumpens minn x'imkien ieħor;

Illi l-attur jilmenta mill-grad ta' debilita' stabilit mill-perit mediku mqabbad mill-qorti, għaliex iqis li huwa baxx wisq meta mqabbel mal-grad meqjus mill-persuna esperta mqabbda minnu. Min-naħa tiegħu, l-imħarrek iqanqal dubju dwar kemm hu minnu li l-attur garrab id-danni li jgħid li garrab fil-fabta, fost l-oħrajn billi jimplika li l-attur x'aktarx ma garrab l-ebda telf rilevanti għall-gejjieni għaliex reġa' żamm l-istess impieg u għaliex il-grad ta' debilita' tant hu baxx li qajla jista' jingħad li l-inċident ħalla fuq l-attur dik il-menomazzjoni li tagħti lok għall-kumpens pretiż;

Illi l-Qorti tibda biex tgħid li hija tqis li fi f'wejjeġ li jirrigwardaw il-kwestjoni tal-kejl xieraq tad-dannu mgarrab, ir-regola ewlenija hi dik li tagħti reintegrazzjoni vera tal-patrimonju ta' min ikun garrab dak id-dannu minn kull konsegwenza ekonomika mnissla mill-ġrajja li ħalqet dak id-dannu u mibnija fuq it-telf rejali li hekk jirriżulta¹⁷. Il-liġi trid li kull persuna twieġeb għall-ħsara li sseħħ bi f'tija tagħha¹⁸, u jitqies hekk kull min f'għemilu ma jużax il-prudenza, id-diligenza u l-ħsieb ta' missier tajjed tal-familja¹⁹. Għalhekk, kull persuna li għaliex trid, jew għaliex naqset mill-prudenza jew diligenza, tagħmel jew tonqos li tagħmel xi f'aga li biha tikser dmir impost fuqha mil-liġi, hija obbligata tħallas għall-ħsara li sseħħ minħabba f'hekk²⁰, ukoll jekk dan ikun sar mingħajr il-ħsieb li

¹⁷ App. Inf. 12.1.1997 fil-kawża fl-ismijiet *Antonio Żammit vs Mario Calleja* (mhix pubblikata)

¹⁸ Art. 1031 tal-Kap 16

¹⁹ Art. 1032(2) tal-Kap 16

²⁰ P.A. PS 3.10.2003 fil-kawża fl-ismijiet *Michael D'Amato noe vs Filomena Spiteri et*

tagħmel ħsara lil ħaddieħor²¹. Il-ħsara li persuna negliġenti trid twieġeb għaliha tikkonsisti (a) fit-telf effettiv li l-persuna mgarrba tbatì direttament mill-għamil, (b) fl-ispejjeż minfuqin mill-persuna mgarrba biex tagħmel tajjeb għall-ħsara li saritilha, (ċ) fit-telf ta' paga, dñul jew qligħ ieħor attwali u (d) fit-telf ta' qligħ li l-persuna mgarrba tbatì 'l quddiem minħabba debilita' dejjiema kawżata minn dak l-għamil²²;

Illi fil-każ li għandna quddiemna, l-attur jippretendi kumpens kemm dwar l-ispejjeż minfuqa, telf ta' paga waqt iż-żmien li kien qiegħed jiddewwa, u ħlas ta' ħwejjeġ li tkissru mal-ħabta (*damnum emergens*) u kif ukoll dwar in-nuqqas jew telf li sejjer iġarrab minħabba li baqa' ma fieqx għal kollox mill-grieħi li garrab fl-inċident (*lucrum cessans*). Biex ifisser ruħu aħjar, l-attur ressaq prospett li juri l-pretensjonijiet tiegħu²³;

Illi għal dak li jirrigwarda l-ispejjeż minfuqin mill-attur bħala riżultat dirett tal-inċident (id-damnum emergens), tressqu provi ċari u dettaljati biżżejjed biex iwasslu għal-likwidazzjoni preċiża tagħhom. L-attur ressaq sensiela ta' riċevuti²⁴ li tfisser ħaġa b'ħaġa l-ispejjeż minfuqa minnu bħala effett dirett tal-ħabta. Dawn l-ispejjeż jikkonsistu fi spejjeż għal eżamijiet mediċi, u kif ukoll fit-tiswija ta' affarijiet (li kien liebes jew li kienu fil-karozza) li tkissru jew garrbu ħsara mad-daqq. Dawn l-ispejjeż kollha jitlegħu għas-somma ta' ħames mija u disgħa u għoxrin lira Maltija u tletin ċenteżmu (Lm 529.30)²⁵. L-imħarrek ma miera l-ebda waħda minn dawn il-provi;

Illi taħt din il-kategorija wkoll, l-attur jippretendi kumpens għall-paga li tilef kemm dam barra mix-xogħol. Dwar dan, l-imħarrek iqanqal dubju²⁶ dwar kemm kien ġustifikat l-attur li jagħmel sena barra mill-impieg bla ma jersaq xejn lejn il-post tax-xogħol, u jqiegħed dan kollu fil-qafas tar-

²¹ Art. 1033 tal-Kap 16

²² Art 1045(1) tal-Kap 16

²³ Dok "JBZ", f'pag. 71 tal-proċess

²⁴ F'pag. 11 – 7 tal-proċess

²⁵ Ekwivalenti għal € 1232.94 fi flus tal-lum

²⁶ Par 13 tan-Nota ta' Sottomissjonijiet tiegħu, f'pag. 142 tal-proċess

regola li l-persuna danneġġjata trid tagħmel l-almu tagħha li tnaqqas id-dannu mġarrab. Il-Qorti tqis li dan l-argument tal-imħarrek, fit-tejorija, jidher mistħoqq, iżda mill-provi li tressqu ntwera ċar li l-imġiba tal-attur f'dan ir-rigward kienet dettata mill-fatt mhux miċħud tad-dgħufija sħiħa fl-id ix-xellugija tiegħu²⁷ (li, minhabba fiha ma setax jerfa' mqar kikkra bla ma jwaqqagħha), u mill-pariri kostanti li kien qiegħed jingħata minn min kien qiegħed idewwih²⁸. Fil-fehma tal-Qorti, dawn il-fatti (riżultanti minn żmien qabel ma nfetħet din il-kawża) iwarrbu d-dubju mqanqal mill-imħarrek;

Illi f'dan ir-rigward ukoll, l-imħarrek iressaq sottomissjoni fis-sens li, f'kull każ, mis-somma tad-dħul li l-attur kellu mill-impieg tiegħu, għandha titħalla barra dik il-parti li kienet tikkonsisti f'*petrol allowance*. Mill-provi jirriżulta li dik l-*allowance* kienet tagħmel parti mid-dħul li l-attur kien ikollu mir-rimunerazzjoni li jdaħħal min-negożju fejn kien jaħdem. Il-Qorti tista' tifhem li l-argument tal-imħarrek jinbena fuq id-dispożizzjonijiet tal-liġi tal-impieg²⁹ fejn "paga" ma titqiesx li tgħodd fiha xi *bonus* jew *allowance* marbuta mal-esekuzzjoni tax-xogħol jew mal-produzzjoni. Iżda ma jidhirx li dak l-argument jibqa' jgħodd f'każ ta' kumpens għad-danni l-iżjed fejn tali *allowance* tkun tagħmel parti mill-"pakkett rimuneratorju" tal-ħaddiem danneġġat, għalkemm jidher ukoll li, f'dan ir-rigward, ma tkunx ħaġa ta' barra minn hawn li f'każijiet xierqa l-ammont ta' dħul bħal dan ikun aġġustat għall-finijiet tal-qies tal-*lucrum cessans*³⁰;

Illi meta qieset dawn il-konsiderazzjonijiet u qabblet il-provi dokumentali mressqa quddiemha³¹, tasal għall-fehma li t-telf ta' paga mġarrab mill-attur fiż-żmien kollu li ma daħalx għax-xogħol kien ta' Lm 4300³². B'hekk, it-telf emergenti mġarrab mill-attur jitla' għal ħdax-il elf mitejn u disgħa u erbgħin euro u ħamsa u għoxrin ċenteżmi (€ 11,249.25);

²⁷ Xhieda tal-attur 7.12.2005, f'pag. 78 tal-proċess

²⁸ Dok "D8" u xhieda ta' Anthony Aġius 7.3.2006, f'pag. 25 u 99 tal-proċess

²⁹ Ara, per eżempju, art. 2(1) u l-*proviso* tal-art. 36(12) tal-Kap 452

³⁰ Ara App. Civ. **24.9.2004** fil-kawża fl-ismijiet **Robert Camilleri vs Malta Shipbuilding Co. Ltd.**

³¹ Dokti "JBZ2" sa "JBZ4", f'pag. 81 – 3 tal-proċess

³² Li jgħibu €10,016.31 fi flus tal-lum

Illi għal dak li jirrigwarda t-telf ta' qligħ (il-*lucrum cessans*), jidher li l-attur reġa' daħal bis-sħiħ fil-ħajja tax-xogħol li kien jagħmel qabel. Id-dħul tiegħu wara li reġa' qabad l-istess impieg li kellu, jitqabbel sewwa ma' dak li kellu qabel ma seħħ l-inċident. Madankollu, dan fih innifsu m'għandux jissarrafin-*nuqqas* ta' għoti ta' kumpens, b'mod partikolari meta d-debilta' – ċkejna kemm tista' tkun ċkejna – ġgib magħha tnaqqis f'opportunitajiet ta' xogħol ieħor³³. F'dan il-każ, jirriżulta li l-medja ta' dħul gross kull sena li l-attur kien jaqla' fis-snin minnufih qabel l-inċident u sa sentejn wara li reġa' daħal għax-xogħol titla' għal għaxart elef disa' mija u tmienja u għoxrin euro (€ 10,928). Ma' dan, il-Qorti sejra żżid perċentwali tal-għaxra fil-mija (10%) biex jagħmel tajjeb għaż-żidiet li 'l quddiem jingħataw minħabba l-għoli tal-ħajja u ċirkostanzi oħrajn. Għalhekk, il-Qorti sejra taħdem fuq il-baži ta' tnax-il elf u wieħed u għoxrin euro (€ 12,021) fis-sena;

Illi għar-rigward tal-*multiplier*, irid jingħad li din hija għodda li normalment tintuża bħala meżż biex it-telf ta' qligħ li jingħata l-attur jiġi kalkolat kemm jista' jkun b'mod li jqarreb għal x'kienu jkun ċ-*ċirkostanzi* li kieku ma jkunx seħħ l-inċident. Xi kittieba awtorevoli f'dan il-qasam ifissru l-*multiplier* bħala "*a figure somewhat less than the number of years for which the loss is likely to continue - that is, in a personal injury action, until the plaintiff's injuries cease to affect earnings or the plaintiff dies or retires. This figure is then reduced partly because of the 'contingencies' (i.e. that the plaintiff might not have lived or worked so long or might have lost earnings even if the accident had not occurred), and partly because the plaintiff is going to receive not an income but a capital sum which can be invested to produce an income. The multiplier is not the product of precise calculation, but of estimation in the light of the facts of the particular case and of other comparable cases*"³⁴;

³³ Ara, per eżempju, P.A. PS 3.10.2003 fil-kawża fl-ismijiet *Maria Debono vs Andrew Vaswani*

³⁴ Peter Cane, *Atiyah's Accidents, Compensation and the Law* (6th Edit, 1999), paġ. 122

Illi huwa stabilit li l-*multiplier* għandu jibda jitqies minn dak inhar li seħħ l-inċident li fih il-vittma tkun garrbet il-ġrieħi³⁵, u mhux minn dak inhar li l-Qorti tasal għal-likwidazzjoni tas-somma li għandha titħallas bħala danni. Minbarra dan, il-bixra ta' ħsieb wara sentenzi ta' dawn l-aħħar snin f'dan il-qasam qegħda xxaqleb lejn it-tneħħija ta' skemi rigidi li jistgħu jfixklu l-għoti ta' kumpens mistħoqq u xieraq għaċ-ċirkostanzi³⁶. Waħda minn dawn l-iżviluppi hija sewwasew fil-massimu tal-*multiplier*, fejn għal numru kbir ta' snin ma tqiesx li seta' jaqbez l-għoxrin (20). Għarraġunijiet li l-Qorti għandha tfittex qabel kull haġa oħra li tirreintegra kemm jista' jkun lil dak li jkun garrab ħsara³⁷, u li terġa' tqiegħed lil tali persuna kemm jista' jkun fl-istat li kienet qabel l-inċident³⁸, illum huwa aċċettat u approvat mill-ogħla Qrati tagħna li l-*multiplier* ikun jaqbel sewwa mal-eta' tal-vittma u mhux ma' kriterji arbitrarij³⁹, u dan l-aktar minħabba li fir-rejalta' tal-ħajja tal-lum iż-żmien li wieħed jagħżel jew ikollu jibqa' jaħdem kulma jmur qiegħed jogħla⁴⁰;

Illi, għalhekk, fid-dawl ta' dawn il-konsiderazzjonijiet, il-Qorti jidhrilha li f'dan il-każ għandha tadotta *multiplier* ta' tnejn u għoxrin (22) sena, u mhux dik wisq aktar baxxa rakkomandata mill-imħarrek fis-sottomissjonijiet tiegħu;

Illi, għar-rigward tat-tnaqqis li jsir mis-somma li tiġi hekk likwidata, meta qegħda tingħata din is-sentenza se' jkun digi' għaddew ftit aktar minn sitt (6) snin minn mindu seħħ l-inċident. L-attur ressaq il-kawża ftit aktar minn erba' snin ilu. Huwa minn din l-aħħar data li għandu jitqies iż-żmien jekk isirx tnaqqis fis-somma likwidata jew le⁴¹, u dan sakemm ma jkunx irriżulta li d-dewmien fil-kawża kien ħtija tal-parti mħarrka. Għalhekk, meta wieħed iqis iċ-ċirkostanzi kollha tal-każ, magħdud it-tul li ilha tinstema' l-

³⁵ App. Ċiv. 16.11.1983 fil-kawża fl-ismijiet *Salvatore Mifsud vs Carlo Camilleri*

³⁶ App. Ċiv. 3.12.2004 fil-kawża fl-ismijiet *Darren Sammut vs Eric Zammit*

³⁷ App. Kumm. 26.7.1991 fil-kawża fl-ismijiet *Mary Buġeja noe et vs George Aġius et noe*

³⁸ Kumm. 11.7.1989 fil-kawża fl-ismijiet *Emanuel Aġius vs Joseph Galea et noe*

³⁹ P.A. 15.6.1993 fil-kawża fl-ismijiet *Karen Żimelli vs Michael Sammut*; P.A. RCP 25.1.2000 fil-kawża fl-ismijiet *Gordon Spiteri vs Waste Control Services Limited*; u

App. Ċiv. 15.1.2002 fil-kawża fl-ismijiet *Carmelo Micallef StJohn et vs Richard Spiteri et*

⁴⁰ Ara App. Ċiv. 5.10.2001 fil-kawża fl-ismijiet *Lawrence Caruana vs Anthony Falzon* (mhix pubblikata)

⁴¹ App. Ċiv. 27.2.2004 fil-kawża fl-ismijiet *Nancy Caruana vs Odette Camilleri*

kawża, l-Qorti sejra tħaddim ta' tnaqqis minħabba l-*lump sum payment* ta' tmintax fil-mija (18%);

Illi jifdal li l-Qorti tqis l-aspett dwar il-grad ta' debilita'. Kif ingħad, din hija l-kontestazzjoni ewlenija tal-attur. Huwa jishaq li l-Qorti għandha toqgħod fuq il-fehma tal-esperti mqabbdin minnu *ex parte* għaliex iħoss li dawn kienu iżjed affidabbli għaliex saru minn persuni li għal żmien twil kienu qegħdin f'kuntatt mal-attur. Il-Qorti sejra toqgħod fuq il-kwantifikazzjoni magħmula mill-perti mediku maħtur minnha u mhux fuq dik magħmula mit-tabib *ex parte*. Dan qiegħed isir bl-ebda xeħta ta' dubju fuq il-ħila tal-esperti *ex parte*, iżda għaliex il-konkluzjonijiet milħuqa mill-perit ġudizzjarju jieħdu qies tal-istorja medika u l-istampa medika usa' tal-attur u, fuq kollox, saru wara ċertu żmien mill-incident b'mod li jistgħu jqarrbu wisq aktar lejn dik li hija l-qagħda medika permanenti tal-istess attur. Kif sewwa jirrileva l-imħarrek fis-sottomissjonijiet tiegħu, biżżejjed wieħed iħares lejn il-fehmiet tal-perit ġudizzjarju biex jifhem x'inhu l-istat attwali tal-attur u għaliex il-Qorti m'għandhiex torbot il-fehma tagħha mal-istimi *ex parte*. Min-naħa l-oħra, l-Qorti lanqas m'hi sejra tilqa' l-istedina tal-imħarrek li tqis li l-attur ma għandu l-ebda ħsara permanenti f'saħħtu. Għalhekk, il-Qorti sejra tqis rata ta' disabilita' fl-attur fil-grad tat-tnejn fil-mija (2%);

Illi għalhekk, il-Qorti qiegħda tasal għal-likwidazzjoni tal-*lucrum cessans* imġarrab mill-attur fis-somma ta' erbat elef tliet mija u sebgħa u tletin euro u tmintax-il ċenteżmi (€ 4337.18)⁴². Ma' dan l-ammont għandu jiżdied dak ta' €11,249.25 likwidat bħala *damnum emergens* li b'kollox itellgħu s-somma ta' ħmistax-il elf ħames mija u sitta u tmenin euro u tlieta u erbgħin ċenteżmi (€ 15,586.43);

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi:

Tilqa' l-ewwel talba attriċi, fuq l-ammissjoni dwarha mill-imħarrek, u tiddikjara li l-istess imħarrek waħdu kien jaħti għall-ħabta li seħħet nħar l-4 ta' Frar, 2002, fi Vjal l-

⁴² [(€ 10,928 + € 1,093) x 22 x 0.02 = € 5,289.24] – [(0.18 x € 5,289.24) = € 952.06] = € 4,337.18

Indipendenza, Mosta, għall-ħabta tat-14.45, bejn il-karozza tal-għamla *Mitsubishi* reġistrata KYR-526, misjuqa mill-attur, u l-karozza tal-għamla *Toyota* reġistrata BBJ-573, misjuqa mill-imħarrekk;

Tilqa' t-tieni talba attriċi u qegħda tillikwida d-danni mgarrba mill-attur minħabba f'dik il-ħabta u li tagħhom għadu ma ngħatax kumpens, fis-somma ta' ħmistax-il elf ħames mija u sitta u tmenin euro u tlieta u erbgħin ċenteżmi (€ 15,586.43);

Tilqa' t-tielet talba attriċi u tikkundanna lill-imħarrekk iħallas lill-attur l-imsemmija somma ta' ħmistax-il elf ħames mija u sitta u tmenin euro u tlieta u erbgħin ċenteżmi (€ 15,586.43) bħala danni likwidati, flimkien mal-imgħaxijiet legali fuq dik is-somma mil-lum sal-jum tal-ħlas effettiv;

Tikkundanna lill-imħarrekk iħallas ukoll l-ispejjeż tal-kawża.

Moqrija

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----